

H 1 De verwachting van de dag des Heeren

Slechts op een enkele plaats wordt in de Bijbel met de dag des Heeren de zondag bedoeld, de eerste dag van de week,¹ waarop de gemeente sinds de opstanding van de Heere Jezus uit het graf samenkomt rond het geopende Woord van God. Iedere zondag gaat er zo, week in week uit, een stille verkondiging uit van het heilsfeit van Pasen. Daarin wordt ons telkens gezegd dat de dood het laatste woord niet heeft. Christus de Koning van Zijn kerk heeft over haar gezegevierd. Het is een goede zaak om daar telkens aan herinnerd te worden. Maar toch wordt er met de dag des Heeren meestal wat anders aangeduid. Wanneer we deze uitdrukking in de Bijbel tegenkomen wordt daar doorgaans niet de zondag mee bedoeld, de dag die dus heen wijst naar het verleden. Dan wordt er gesproken van een dag die nog komen gaat. De dag des Heeren ligt in de toekomst. Reeds in het oude testament wordt er van gesproken. Meerdere profeten hebben haar komst op een indringende wijze aangekondigd. De dag des Heeren zal groot zijn.² De Heere zal zitting houden op Zijn troon om alle volken der aarde te richten. Er zullen ongekende natuurverschijnselen te zien zijn. Die dag zal er duisternis zijn, want de zon en de maan zullen zwart worden, terwijl de sterren hun glans in zullen trekken.³ Voor de vijanden van God zal het ondraaglijk zijn,⁴ maar voor de Zijnen zal de Heere een Schuilplaats wezen.⁵ Met blijdschap en verlangen ziet het verdrukte volk des Heeren er naar uit. Meerdere psalmen zingen er van.⁶ Maar eerst moet de Messias en Zijn voorloper, Johannes de dooper nog komen.⁷ Zo wordt er door het oude testament over de dag des Heeren gesproken. Wanneer we het nieuwe testament er naast lezen, dan wordt ons wel duidelijk dat bij de eerste komst van Christus het einde der tijden is aangebroken. In beginsel heeft Hij op Golgotha reeds getriomfeerd over het kwaad en de machten van de duisternis. Maar de volkomen overwinning is nog niet behaald. Op de aarde woekert de zonde verder. Het oordeel wordt niet direct uitgevoerd. Want de Heere is nog lankmoedig. Hij wil niet dat enigen verloren gaan.⁸ Er zijn nog mensen, die door het bloed en de Geest van Christus toegebracht moeten worden tot degenen die zalig worden. Pas wanneer dat getal vol is zal de verhoogde Heiland en Zaligmaker van de hemel neerkomen op de wolken des hemels om te oordelen de levenden en de doden.⁹

¹Openbaring 1:10

²Joel 2:1

³Joel 3:12-15; Amos 5:18-20

⁴Zefanja 1:14-18

⁵Joel 3:16

⁶Psalms 97; Psalm 98; Psalm 104:35

⁷Maleachi 4:5

⁸II Korinthe 6:2; II Petrus 3:9

⁹Handelingen 1:11; Romeinen 2:5; Judas:6

* 1.1 Een uitziend en verwachtend leven.

Zowel in het oude als in het nieuwe testament werd er door hen die de Heere vrezen met verlangen uitgezien naar de dag des Heeren. Men sprak er over met elkaar. Het bepaalde de gang door het dagelijks leven. Het gaf in tijden van vervolgingen troost. Men putte er moed en kracht uit. Zoals het nu was, zou het niet altijd blijven. Want de dag des Heeren nadert. In dezelfde trant wordt er ook over gesproken in artikel 37 van onze Nederlandse Geloofs Belijdenis. Na de behandeling van de inhoud en de betekenis van die dag volgt de belijdenis: "daarom verwachten wij die dag met een groot verlangen om ten volle te genieten de beloften Gods in Jezus Christus onze Heere." Wat zou het een zegen zijn wanneer die verwachting ook in ons hart leefde. We bevinden ons in een tijd waarin heel wat mensen zich zorgen maken over de toekomst. Waar gaat het heen? Wat komt er van ons en onze kinderen terecht? Zulke vragen treffen we overal aan. Niet alleen buiten de kerk, maar ook binnen haar muren heerst een grote onzekerheid. Het is wel een van de verontrustende kenmerken van onze tijd. Er is geen helder zicht op de toekomst. En juist in de kerk houden we ons liever bezig met het verleden dan dat we uitzien naar wat eenmaal komen gaat. En we doen alsof het in het verleden volmaakt was. Hoe gemakkelijk wordt vergeten dat er toen ook werd gezondigd. Ook in de tijd die achter ons ligt was er moeite en verdriet. En wanneer het verleden al wordt verzwegen lijkt erop dat er veel meer bekoring uitgaat van het heden dan van de tijd die nog komen gaat. In tijden van oorlog ligt het echter heel anders. Dan wordt de blik op de toekomst gericht en wordt gehoopt op betere tijden. Een bekend voorbeeld is, dat er tijdens de Duitse bezetting veel werd gepreekt uit het laatste Bijbelboek, de Openbaring aan Johannes. Vooral het visioen van de vier dieren was een geliefd onderwerp voor de verkondiging. Maar het veranderde snel. Nog maar nauwelijks was de bevrijding gekomen of de belangstelling verdween. Er waren andere zaken die de aandacht opeisten. De kerken werden minder vol en de dag des Heeren raakte uit het vizier. Aan de ene kant is het goed te begrijpen dat in een tijd van oorlog de toekomstverwachting opveert. Want in de Bijbel wordt immers gesproken van oorlogen en geruchten van oorlogen.¹⁰ Het zijn voortekenen van de komst des Heeren. En als je dan die tekenen ziet ben je geneigd om je conclusies te trekken. Ook onze heidelberger catechismus spreekt van droefheid en vervolging. En dat is ook wel te begrijpen wanneer we beseffen dat in de tijd waarin dit leerboek werd opgesteld menigeen werd vervolgd. Maar dat mag ons geen ogenblik verleiden om die verwachting te doen verflauwen in tijden waarin alom vrede heer st. Want wanneer we de Heere mogen kennen door een oprecht geloof, wanneer in ons hart de Heilige Geest woont en werkt is er altijd sprake van droefenis. Al is het dan niet over de vervolging die van buitenaf tot ons komt, dan is het wel over het feit dat de Heere Jezus zo wordt gesmaad en gehoond door de wereld om ons heen, maar ook door de zonde van ons eigen hart, waarmee we Hem zoveel verdriet aandoen. En dat vinden we, wanneer er liefde tot de Heere is zeker niet minder ernstig dan allerlei moeite en verdriet waar wij mee te maken hebben. Dat is de allerswaarste last die we altijd met ons mee dragen, zolang we hier op aarde zijn. Daar komen we nooit boven uit. Zullen we dan niet reikhalzend uitzien naar de dag waarop Christus wederkomt? Dan zal de gehele mensheid zien dat Hem alle dingen onderworpen zijn en Hij Koning is van het gans heelal.¹¹ Dan zullen ook Zijn vijanden, al is het veinzend, dat is ongemeend, voor Zijn macht moeten buigen en erkennen dat Jezus Heere is. Dan zal Zijn verlost kerk Hem dienen, verlost

¹⁰ | Tesselonicensen 1:10;

¹¹ | Hebreëen 2:8

van alle zonde en smet.

* 1.2 het proces naar die dag

De eeuwen wentelen niet eindeloos voort. Aan de huidige toestand op aarde komt eenmaal een einde. Dat einde zal er zijn wanneer de dag des Heeren aangebroken is. Daar loopt de wereldgeschiedenis op uit. Dan is het doel en de bestemming, waar God naar toe werkt ook bereikt. Want daar gaat het op aan. Wat er ook aarde gebeurt, zowel in het groot als in het klein, of het nu gezien wordt of niet, het dient alles om Gods doel te bereiken. Daar stuwt wat er plaats vindt in ons persoonlijke leven, maar ook in het grote wereldgebeuren op aan. Daar moet het op uitlopen. Of we het willen of niet. Het zijn niet de machthebbers van deze wereld, waar wij tegenop zien en waar wij bepaalde verwachtingen van koesteren die het verloop van de geschiedenis bepalen. We zijn niet overgeleverd aan hun macht en hun grillen. Het is de Almachtige God in de hemel, Die alle dingen regeert en bestuurt naar Zijn welbehagen. En daarbij maakt Hij ook gebruik van de machten van de wereld. Hij neigt de harten van de koningen als waterbeken om Zijn wil te volvoeren.¹² Hij gebruikt hen als een middel in zijn hand om het doel te bereiken dat Hij zichzelf gesteld heeft. Het dient om de komst van Christus voor te bereiden.

* 1.3 Een veelheid van gegevens

In de Bijbel wordt er uitvoerig gesproken over de toekomst des Heeren. Wanneer we de gegevens over de dag des Heeren en wat ermee samenhangt en aan meewerkt bekijken, dan wordt ons daarin veel aangereikt. Het is een indrukwekkende reeks van belangrijke en ingrijpende gebeurtenissen. We noemen slechts een paar zaken te noemen. We lezen van een duizend jarig vrede rijk. Er wordt gesproken over de toekomst van Israël, maar ook van een grote afval en een grote verdrukking. We horen van de verschrikkingen die de antichrist te weeg zal brengen. We lezen van de opstanding des vleses en van het laatste gericht. Er is zo onnoemelijk veel. Er zit op het eerste gehoor iets overrompelends in. Het kost ons moeite om het geheel te overzien. En toch is het goed om te bedenken dat het geen losse op zich zelf staande onderwerpen zijn. Het een houdt verband met het ander en het vormt met elkaar een geheel. Daarbij gaat het ten diepste over een en dezelfde zaak. Elk onderdeel heeft daarin zijn eigen plaats, betekenis en functie. Maar wat het ook is, het dient om een en hetzelfde doel te bereiken. Het levert zijn bijdrage, opdat het vast gebouw van Zijne gunstbewijzen naar Zijn gemaakt bestek in eeuwigheid zal rijzen. Zo heeft alles met elkaar verband. Soms vloeit het een in het andere over. Soms bereidt het een het ander voor. Soms is het direct zichtbaar, soms kost het moeite om het verband te kunnen zien, maar toch is het er wel. Het is net als met het bouwen van een huis. Daarbij gebeuren ook heel wat dingen, waar later als dat huis klaar is, niets meer van terug te vinden is. Toch zijn al die dingen nodig geweest om het huis te kunnen voltooien. Auto's rijden af en aan. Er komen mensen naar het werk. Bouwmaterialen worden aangevoerd, stenen en hout, kozijnen en dakpannen. Er wordt steigerwerk opgebouwd, wat later weer wordt afgebroken en afgevoerd. Maar toch kan niets ervan worden gemist om het huis klaar te krijgen. En zo is het ook hier. Het dient alles om het gebouw van God te voltooien. Samengevat wordt het bestuderen van al deze zaken bijelkaar wel de leer van de laatste dingen genoemd.

¹²Spreuken 21:1

* 1.4 de zekerheid van die verwachting

De toekomstverwachting waar de kerk uit mag leven is niet zo maar een of ander vaag vermoeden. Het is ook geen uitwerking van onze menselijke geest, met zijn idealen. Het is niet opgekomen uit ons menselijk brein. De mens heeft het niet uitgedacht, maar het komt voort uit het hart van God. De Heere heeft het ons geopenbaard. Het spreken van de kerk over de dag des Heeren en Zijn toekomst vindt haar oorsprong in het Woord van God. Daarom is het een belijdenis, een gehoorzaam nazeggen van wat de Heere ons Zelf heeft geopenbaard. Sterker nog, het is een verwachtend antwoord, dat rust op de beloften van Die God, Die niet liegen kan, en Die al Zijn woorden ook nakomt. De apostel belijdt: "Wij verwachten naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde in dewelke gerechtigheid woont".¹³ Dat maakt die verwachting ook zo vast en zeker. Onze menselijke verwachtingen worden gekenmerkt door een stuk onzekerheid. Want wij zijn tenslotte maar mensen. We willen bepaalde zaken wel, maar onze mogelijkheden zijn enorm beperkt. Wij bereiken lang niet altijd wat we graag zouden willen, hoe we er ook naar uitzien, hoe intens we het soms ook verlangen. We hopen het wel, zo zeggen we dan. En misschien zal het ook wel komen, maar zeker zijn we er niet van. De toekomst behoort tot het terrein dat wij niet kunnen overzien. Het is een onbekend gebied, grillig en onberekenbaar. Hoe wij het ook willen, we kunnen er niet in doordringen. Maar het is anders met de dingen, die ons door God zijn geopenbaard. Die grijpen boven alle vermoedens uit. Die zaken zijn zeker en vast. We kunnen er van op aan dat ze ook eenmaal zullen komen. Want ze vinden hun grond in de beloften van Hem Die Zijn Woord altijd gestand doet. Dat kan Hij doen omdat Hij de Almachtige is.

* 1.5 de inhoud van die verwachting

Wanneer we ons bezighouden met de toekomst moeten we er wel voor waken dat we ons niet gaan verliezen in de bijzonderheden, terwijl we de hoofdgedachte uit het oog verliezen. Wanneer we dat doen missen we het wezen van de zaak, namelijk de troost, die de Heere erin wil geven voor Zijn kerk, levend in de verdrukking. De beloften van God worden ons niet aangereikt om ons te verdiepen in allerlei details om op die manier onze nieuwsgierigheid te bevredigen, zoals dat wel in vrije groepen en bepaalde sekten en stromingen gebeurt. Men maakt daar gretig gebruik van allerlei fantasieën over de wederkomst en men gaat zich te buiten aan overspannen bespiegelingen. Men pint zich vast op een bepaalde Bijbeltekst, zonder te letten op het verband en het geheel van de Heilige Schrift, met alle gevolgen van dien. Er worden schema's gemaakt, men rekent en zet dan alles op een rij, maar later blijkt het een misrekening te zijn. Het loopt uit op een grote teleurstelling. Dit heeft soms zelfs tot gevolg dat men de Heere en Zijn dienst de rug toekeert. Immers Hij voldoet niet aan onze voorstellingen en ideeën. Maar Gods beloften worden vervuld, dat staat zo vast als een huis. Dat wil nog niet zeggen dat wij ten volle weten wat en hoe het zijn zal.¹⁴ Het lukt ons niet om een bevredigend schema te maken dat van het begin tot het einde toe klopt. We moeten er maar niet aan beginnen, nog los van de kans van slagen. Bepaalde dingen, die betrekking hebben op de toekomst worden in de Bijbel uitvoerig genoemd. Andere die er ook zullen zijn blijven voor ons verborgen of ze worden door ons over het hoofd gezien. Als we dit te

¹³ | Petrus 3:13

¹⁴ | Johannes 3:2

bedenken worden we wel sober en voorzichtig met onze conclusies. We hebben te waken voor fantasie. Wanneer we ons daaraan overgeven lopen we het gevaar dat we meer of andere dingen verwachten dan wat ons in werkelijkheid beloofd is. Laten we maar eerbiedig luisteren naar het Woord. En dat aan het woord laten. En er niets bij doen. Wanneer we de beloften van God omvormen tot een voorstelling van onze eigen ideeën, loopt het alleen maar op een teleurstelling uit. Het Woord van God met zijn beloften en bedreigingen is ons niet gegeven om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, om de dingen te weten, zonder meer. Een ding is duidelijk: de laatste dingen zijn van beslissende betekenis voor alle mensenlevens en de gehele wereld. Daarom wordt er ook met zoveel ernst over gesproken. We kunnen geen toeschouwer zijn, om op een afstand te blijven en het in alle vrijblijvendheid aan te kunnen zien. Het wordt verkondigd met het oog op ons behoud. Opdat we ontvluchten van de toekomstige toorn en zouden delen in de toekomst die God heeft weggelegd voor allen die Hem vrezen. Wanneer de boodschap van het heil in Christus aanslaat in ons hart heeft dat enorme gevolgen voor ons leven. Het brengt een radicale verandering teweeg in ons staan in deze wereld. Dan zijn we hier niet langer thuis. Maar zijn we vreemdelingen geworden op aarde, die op reis zijn naar een ander, een beter, dat is het hemels vaderland. Daar strekt zich dan ons hart naar uit.¹⁵ En het trekt als vanzelf de dingen die nog komen gaan naar ons toe. Des te meer we leven in de verwachting van de verschijning van de heerlijkheid van onze Zaligmaker, des te meer doortrekt en bepaalt die toekomst ons gaan en staan hier op aarde. Het verraadt zich in het leven van de heiligmaking, waarin de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden worden verzaakt, in een matig, rechtvaardig en godzalig leven.¹⁶

* 1.6 verband met het verleden

De belofte van de toekomst staat niet los van wat er in het verleden is gebeurd. Het is daar een gevolg van. Daar ligt de grond van de toekomstverwachting. Dat maakt die verwachting ook zo vast en zeker. Er is een nauw verband tussen wat er geweest is en wat nog komen gaat. En zo komen we ook bij de kern van de inhoud van de verwachting. Die is allereerst niet gericht op gebeurtenissen die zullen plaatsvinden, hoe belangrijk en reëel ze ook zijn. De kern van de verwachting is gericht op een Persoon. We schrijven het met een hoofdletter, want we bedoelen daarmee niemand minder dan de Persoon van de Heere Jezus Christus. Naar Hem strekt de verwachting zich uit. Naar Hem, Die reeds op aarde kwam en was, Die Zijn leven heeft afgelegd om de Zijnen te verlossen van het verderf en hen zalig te maken. Jezus komt. Dat is het bekende van de toekomst. Hij, Die gekomen is komt weer. Daar werken al die zaken die in de Schrift worden genoemd aan mee. Nee, die dingen zijn geen doel op zich, het zijn slechts middelen om Hem te doen komen. Daarom is de verwachting van de kerk ook niet zomaar gericht op wat gebeurtenissen, die zullen plaatsvonden in de toekomst. Het is de verwachting van de Heere Jezus Zelf. Hij komt. Daarom zal deze boodschap ook alleen maar mensen aanspreken in wier harten de liefde van Christus wederliefde heeft gewerkt. Dat is het unieke van de christelijke hoop en de christelijke verwachting. Ze strekt zich niet uit naar een toekomst van heil en geluk. Die zal er zeker zijn, heerlijker en rijker dan we ons ooit voor kunnen stellen. Maar toch is dat het niet waar de kerk Gods haar aandacht op richt. Ze is immers de door Christus verlostte en gekochte bruid. Ze ziet uit naar Hem, Die Zijn leven voor haar gaf, Die haar Zijn liefde schonk. Wanneer Hij komt is de verlovingsstijd voorbij en breekt

¹⁵Filippenzen 3:20

¹⁶Titus 2:12; Hebreëen 13:5; I Petrus 1:5

de dag van de eeuwige bruiloft aan. Dan mag zij altijd bij Hem zijn, zich verlustigen aan Zijn hart en Zijn liefde ten volle smaken. Als er sprake is van liefde wordt er uitgezien naar de dag van het huwelijk. Wanneer een meisje zegt dat ze van haar verloofde houdt zal ze uitzien naar de dag van het huwelijk. Wanneer ze daar niet naar verlangt is er heel wat mis. Dan kan terecht de vraag worden gesteld of er wel sprake van liefde is. Zo is het ook met de bruidskerk des Heeren. Wanneer haar hart uitgaat naar haar hemelse Bruidegom zal ze vol verlangen uitzien naar het moment waarop ze Hem mag ontmoeten. Pas wanneer Hij gekomen is is het goed.

* 1.7 het tijdstip van de dag

Er zijn in de loop van de eeuwen heel wat mensen geweest, die meenden dat zij wisten wanneer de Heere Jezus daar zou zijn. Rond het jaar 1000 na Christus legden velen het werk neer. Want volgens hen was het einde der tijden nabij. Het gevolg was een enorme chaos. In onze eeuw is het vooral de sekte van de Jehovagetuigen geweest, die meerdere keren wist te vertellen: "dan en dan zal Christus komen." Het is zelfs gebeurd dat velen naar de Olijfberg reisden, want daar zou Hij terugkomen en Zijn voeten zetten. Maar Hij kwam niet. Men moest weer naar huis om een volgend tijdstip te bepalen. Het ware geloof houdt rekening met het feit dat de dag des Heeren niet berekenbaar is. Van die dag en die ure weet immers niemand. Ze zal geheel onverwachts komen, als een dief in de nacht. Het komt ons niet toe, om het tijdstip te weten en we hebben het ook niet nodig.¹⁷ Maar toch laat de Heere Zich niet onbetuigd. Dat Hij komt is af te lezen uit de gebeurtenissen die plaatsvinden in de wereld. Ze worden wel de tekenen der tijden genoemd. Daarin hoort de Kerk de voetstappen van de komende Koning. De Heere zegt erin dat Hij zijn belofte niet vergeet. En zijn bruid begroet in die tekenen met vreugde de komst van haar Bruidegom, terwijl zij met verlangen uitziet naar het moment waarop ze Hem zal ontmoeten.

¹⁷Markus 13:22; Handelingen 1:17; I Tessalonicensen 5:1